

JOYCE NOUTRAS PALABRAS: O *ULYSSES* IRLANDÉS¹

Patrick O'Neill

Queen's University, Canadá

Resumo

Neste artigo, Patrick O'Neill achégase ó labor tradutor do irlandés James Henry, atendendo en especial ás traducións ó gaélico que este fixo da obra do seu compatriota Joyce. Comeza facendo un percorrido polas diversas etapas nas que se foi publicando a versión gaélica do *Ulysses*, para despois comentar aspectos concretos da tradución. Máis que valorar os méritos do *Ulysses* irlandés, O'Neill tenta abordar as circunstancias e particularidades que fan desta tradución unha gran descoñecida, xa non só para o público en xeral senón tamén para os propios estudosos da obra de Joyce.

Palabras clave: James Henry, *Ulysses*, *Uiliséas*, James Joyce, tradución gaélica

Abstract

In this paper Patrick O'Neill deals with the translation enterprise of James Henry, paying special attention to the gaelic translations of the works of his fellow countryman Joyce. O'Neill presents an overview of the different stages of the publication of the gaelic version of *Ulysses*, and then he proceeds to discuss some punctual aspects of the translation. Rather than assessing the merits of the Irish *Ulysses*, O'Neill tries to analyze the circumstances and particularities that have consigned this translation into oblivion, not only for the general public but also for the experts in Joyce's work.

Keywords: James Henry, *Ulysses*, *Uiliséas*, James Joyce, Gaelic Translation

Polo de agora, teñen aparecido traducións do *Ulysses* en todas as grandes linguas europeas e en linguas minoritarias como o catalán, o islandés, o letón e o macedonio, para non mencionar linguas non europeas tan exóticas como o xeorxiano, o chinés (que se gaba de dúas versións diferentes) ou o xaponés

---

¹ Tradución do inglés para o galego de Vanessa Silva Fernández .

(que mesmo ten tres)². De feito, segundo os meus cálculos, o joyceán políglota ideal, e vítima dun igualmente ideal insomnio, podería neste momento ler o *Ulysses* en corenta e tres traducións diferentes nun total de polo menos trinta e dúas linguas diferentes. Ata hai pouco, sen embargo, había unha destacada omisión nesta lista: o gaélico, a primeira lingua oficial do estado que agora, despois de décadas de prudente vacilación, aclama a Joyce como o escritor máis grande de todos, foi unha das últimas linguas europeas occidentais en producir a súa primeira tradución, non xa só do *Ulysses* senón de calquera texto de Joyce.

Esta situación foi rectificadada apenas hai uns anos –aínda que de ningún xeito por completo. Así, temos a boa nova de que, de feito, un equipo de intrépidos tradutores conseguiu completar unha versión irlandesa do *Ulysses*, o *Uiliséas*, que se publicou de forma privada en Belfast en doce entregas entre 1986 e 1992. A nova menos positiva está en que, catorce anos despois do seu remate, esta tradución só se pode conseguir, polo que eu sei, na mesma diminuta edición orixinal dunhas 200 copias e, en natural consecuencia, non tivo unha resonancia maior nin no mundo dos estudos irlandeses nin no mundo dos estudos de Joyce.

O espírito guía e inspiración central que se atopaba detrás desta tradución foi un oficial médico retirado da Forza Aérea Real Británica, James Henry, tamén coñecido como Séamas Ó hInnéighe – posto que unha das singularidades poscoloniais da escena lingüística en Irlanda (tanto no norte coma no sur) consiste en que a maioría dos falantes de gaélico usan regularmente dúas formas do seu nome: unha forma irlandesa cando falan ou escriben en gaélico e unha forma “inglesa” en todas as demais circunstancias. James Henry naceu en 1918 na vila gaélico-falante de Doohoma, preto de Ballina no Condado de Mayo ó oeste de Irlanda. Estudou medicina no University College de Dublín e, tras obter o seu primeiro posto como doutor en Belfast, pasou case trinta anos como oficial médico na Forza Aérea Real Británica ata que unha enfermidade o forzou a retirarse anticipadamente, momento no que regresou a Belfast. Sendo admirador de Joyce desde os seus días de universitario en Dublín, comezou a súa tradución do *Ulysses* case por accidente no ano centenario de Joyce en 1982, ó principio como un simple proxecto de xubilado, sen ningún pensamento de chegar a publicala. Emprendido en colaboración co seu cuñado, Basil Wilson (Breasail Uilsean), un funcionario retirado falante de gaélico e estudoso dende había tempo da lingua irlandesa, ese proxecto comezado por pasatempo pronto tomou un cariz máis serio. Os dous continuaron a traballar na tradución, con

---

2 O que segue é unha versión corrixida dun artigo breve que apareceu por primeira vez como “Joyce in Other Words: The Irish *Ulysses*” no *James Joyce Literary Supplement* (Universidade de Florida) 14.1 (Primavera 2000): 18-19. Unha versión abreviada do mesmo tamén aparece no meu recente libro *Polyglot Joyce: Fictions of Translation* (Toronto: University of Toronto Press, 2005), 80-83. [Nota do autor]

interrupcións, ata a morte de Wilson seis anos máis tarde, momento no cal Henry proseguíu traballando con renovado vigor en colaboración con James Mangan (Séamas Ó Mongáin), un mestre retirado falante de gaélico que vivía en Doohoma. As novas desta empresa fóronse filtrando nos círculos gaélicos en Belfast, e en setembro de 1983 unha tradución dos tres primeiros capítulos do *Ulysses* comezou a aparecer por entregas, difundida en oito números sucesivos da revista mensual gaélica do Ulster *An tUltaich* (literalmente, *O Ulsteriano*). En outubro de 1984, *An tUltaich* publicou por separado os capítulos un ó tres en forma dun caderniño de 27 páxinas baixo o nome de *Uiliséas: Cuid a h-aon* (literalmente, *Ulises: primeira parte*).

Emporiso, os tradutores cometeron o que resultou ser un serio erro estratéxico no tocante a lograr unha difusión máis ampla do seu traballo, cando optaron por unha ortografía do gaélico que estivera en uso antes de que a reforma governamental de 1947 introducise unha necesaria simplificación ortográfica. Ata daquela, a ortografía do gaélico desenvolvera algunhas extraordinarias redundancias –o son vocálico *ee* (*i:i*), por exemplo, era representado nalgúns palabras mediante un *í*, pero en outras con *idhe*, *ighe*, *ibhdhe*, e mesmo *aoidhe*. Aínda que existe unha xustificación histórica razoable para o uso da ortografía anterior a 1947 (nomeadamente, que Joyce a tería usado se escribise en gaélico e non en inglés) tamén existe unha razón práctica máis inmediata para *non* usala, nomeadamente, a certeza case absoluta de que ningún editor irlandés se arriscaría a publicar un libro escrito coa vella ortografía (que neste momento resulta case tan estraña para os lectores irlandeses máis novos coma, por exemplo, a ortografía de Malory o é para os lectores de inglés actuais) nin consideraría o desembolso financeiro necesario para transliterar o texto a unha ortografía estándar moderna.

Isto foi exactamente o que sucedeu. Con todo, como ningún editor comercial estaba disposto a facer o traballo, James Henry respondeu coa decisión de publicar a súa tradución privadamente e no formato máis económico posible, de xeito que o Joyce irlandés tivese polo menos un pequeno círculo de lectores. En consecuencia, o que co tempo sería o *Uiliséas* completo comezou a ser autopublicado en novembro de 1986 baixo o selo da editorial Foilleacháin Inis Gleoire (Inis Glóire Publications) –que tomou o seu nome da pequena illa de Inis Glóire no Condado de Mayo preto de onde Henry se criou–, unha tarefa monumental que rematou case seis anos despois. A tradución completa apareceu en doce delgados fascículos apropiadamente encadernados en cores gregas (papel branco e texto azul), a maioría deles cun só capítulo; o último publicouse en abril de 1992, xusto setenta anos despois da aparición orixinal da novela. A tiraxe media foi duns douscentos exemplares, moitos dos cales parece que se distribuíron de xeito gratuíto.

Os tradutores usaran nun principio a edición de Bodley Head, pero cambiárona pola edición crítica de Hans Walter Gabler cando apareceu *Ulysses: The Corrected Text* en 1986. Cronoloxicamente, os tradutores produciron os

capítulos 1 a 3 en 1983, para continuar despois co capítulo 12 en 1986, os capítulos 4 a 6 e 9 a 11 en 1987, os capítulos 7, 8 e 13 en 1988, o capítulo 14 en 1989, o capítulo 15 en 1990, e os capítulos 16 a 18 en 1991, rematando o labor de nove anos coa reedición corrixida dos capítulos 1 a 3 en 1992. James Henry aparece como tradutor en dezasete dos dezaioito capítulos, James Mangan en catorce, e Basil Wilson en trece. Un cuarto tradutor, Basil Henry (Breasal Ó hInnéirghe), aparece mencionado como colaborador de James Henry só no último capítulo. James Henry tamén produciu de xeito privado unha gravación sonora na que el mesmo lía o terceiro capítulo do *Uiliséas*.

Calquera tradutor do *Ulysses* enfrontábase a numerosos problemas. Os tradutores irlandeses encontraron unha serie de problemas ós que non se enfrontaron, paradoxalmente, os tradutores franceses, alemáns, italianos ou casteláns. Pois, namentres que cada un destes tiña a opción, por poñer tan só un exemplo, de traducir o moderno argot urbano de “Oxen of the Sun” polo sociolecto urbano axeitado na súa propia lingua, no gaélico non existe tal, polo que os tradutores tiñan que inventalo. Os resultados son as máis das veces hilarantes (e proporcionan material de tese potencial para xeracións de estudantes de políticas interculturais), ó facérselle xustiza lingüística ó corazón agrícola do Dublín de Joyce –por exemplo, «*taking coals to Newcastle*» emerxe coma «*ag cuimilt sméire do thón na muice*» (literalmente, máis ou menos, “*rubbing muck on a pig’s rump*”)³. Con todo, “Oxen of the Sun” trouxo consigo un desafío máis xeral, xa que o desenvolvemento do gaélico como medio literario interrompido politicamente durante os séculos dezaioito e dezanove privaron a lingua dunha gama equivalente de rexistros históricos. Deste xeito, os tradutores víronse forzados a limitarse a unha paleta estilística moito máis restrinxida no *Uiliséas*, imitando primeiro o estilo da antiga narrativa irlandesa, despois o dos romances fenianos da baixa Idade Media, despois as narrativas históricas dos Catro Mestres e de Geoffrey Keating no século dezasete e, finalmente, a narrativa moderna irlandesa. En termos xerais, os tradutores non se facilitaron as cousas ó decidir por principio que o gaélico empregado sería o de 1904 aproximadamente, unha decisión que requiría que os neoloxismos que entraran na lingua despois desa data (que non son poucos) terían que evitarse con moito coidado.

Hai algunhas diferenzas lingüísticas máis fundamentais entre o gaélico e a maioría das linguas europeas maioritarias que polo menos se deberían mencionar aquí, mesmo se o espazo non permite unha discusión adecuada. Para poñer só un exemplo, todas as linguas maioritarias europeas (tamén o inglés) teñen unha sintaxe de suxeito - verbo - obxecto, namentres que o irlandés e unha lingua de verbo - suxeito - obxecto. Unha consecuencia paradoxal deste feito é que, no Joyce gaélico, mesmo a máis sinxela das frases verase forzada nun estilo moito máis estraño do en calquera das linguas europeas maioritarias. O «*I’m hungry*» (“teño fame”) de Bloom (8.731) en “*Lestrygonians*” transfigú-

---

3 “Levar carbón a Newcastle” e “refregar esterco no traseiro dun porco”, respectivamente.

rasedo nun «*Tá ocras orm*» (literalmente, “hai fame en min”); «*He entered Davy Byrne’s*» (“entrou na de Davy Byrne”) convértese en «*Chuidh sé isteach i dtoigh Davy Byrne*» (literalmente, “foi el dentro na casa de Davy Byrne”); «*The curate served*» (“o vigairo serviu”) pasa a ser «*D’fhreastail an freastalaidhe*» (literalmente, “serviu o servente”).

Quizais o obstáculo adicional máis obvio (e se cadra o maior), máis ben cultural e político que especificamente lingüístico, ó que se enfronta o tradutor do *Ulysses* ó gaélico e non ó francés ou ó alemán consiste en que, namentres que non é probable que ninguén cuestione o valor de traducir a Joyce a calquera lingua europea maioritaria, de certo existen aqueles que non ven ningunha razón para traducir a Joyce ó gaélico, baseándose en que calquera falante irlandés que quixese ler a Joyce escollería, dende logo, facelo primeiro en inglés. O máis probable é que os editores irlandeses sexan, sen que isto sorprenda a ninguén, membros prominentes desta comunidade.

Ningunha tradución carece das súas fraquezas e esta demostrará sen dúbida non ser unha excepción. O meu propósito aquí non é tentar xulgar a calidade da tradución. Con todo, só por tomar un exemplo de moitos, un exame obvio para calquera tradución do *Ulysses* é a destreza no manexo do xogo lingüístico de diversas clases e, por exemplo, a tradución de xogos de palabras ó gaélico é ben difícil. Hai daquela varios casos onde aparentemente non se fixo intento ningún de traducir os xogos verbais: quedándonos con Bloom na casa de Davy Byrne, Ham e os seus descendentes tamén «*mustered and bred*» no gaélico «*chruinnigh agus shíolraigh*», pero o xogo *ham/mustard/bread* ignórase por completo (8.742)⁴. Do mesmo xeito, as múltiples connotacións potenciais do «U.p.: up» do desafortunado Denis Breen pérdense na literal «S.U.A.S.: suas» (8.320). Os amigos de Sinbad, Linbad the Yailer e Xinbad the Phthailer, reaparecen fielmente (cos seus diversos amigos) como «*Linbad an Yaraidhe agus Xinbad an Phtharaidhe*» (17.326) e así sucesivamente, pero o propio Sinbad é despojado da súa aliteración mariñeira como «*Sinbad an maraidhe*», unha carencia que mina necesariamente o obxecto de toda a secuencia aliterativa. Por outra banda, os tradutores triúnfan esplendidamente en varias ocasións, notablemente na adiviña de Lenehan «*What opera is like a railway line?*» e a súa resposta «*Rose of Castile ... rows of cast steel*» (7.588-90)⁵. Os tradutores de varias linguas reproducen no inglés orixinal e explicanla ignominiosamente nunha nota a pé de páxina; os tradutores irlandeses enxeñosamente cambiaron a pregunta a «¿que ruído é como a antiga capital de Irlanda?» e deron a resposta como «glór na h-abhainne» (“o ruído do río”), o que por medio dun xogo coa

---

4 “*Mustered and bred*” fai referencia á frase bíblica “asentáronse e tiveron descendentes”, no orixinal inglés xogase co parecido das palabras *Ham/mustered/breed* coas homófonas *ham/mustard/bread* (xamón/mostaza/pan).

5 No orixinal, a pregunta “¿Que ópera é coma unha liña de ferrocarril?” é contestada cos case homófonos “*Rose of Castile*” (“Rosa de Castela”) e “*Rows of cast steel*” (“liñas de aceiro fundido”).

calidade da consoante lembra o case homófono “*glóir na hEamhna*” (“a gloria de Eamhain”: Eamhain Macha fora a antiga capital de Irlanda). De feito, unha rápida comprobación das traducións ó francés, alemán, italiano e castelán do *Ulysses* revela que, nestes exemplos seleccionados ó azar, a versión irlandesa fracasa e triunfa nunha proporción similar.

Porém, a debilidade máis grave do *Uiliséas* na edición de Foillseacháin Inis Gleoire é incontestablemente a súa aparencia física. A decisión de James Henry de publicar a tradución privadamente implicou dactilografar todo o texto gaélico nunha máquina mecanográfica normal para logo reproducir fotograficamente o exemplar resultante. Isto non tería por que ser un problema se os tradutores non igualasen o seu conservadorismo ortográfico coa súa decisión aínda máis conservadora de non indicar a lenificación de consoantes engadíndolles un *h* detrás (coma é costume agora) senón mediante o método tradicional de colocar un punto sobre a consoante afectada – ou mellor, xa que unha máquina de mecanografar normal non pode conseguir esta proeza, mediante a colocación dun til agudo sobre a consoante. Sen embargo, visto que o acento agudo (demasiado escuro e obvio na fonte concreta que se usou) tamén se emprega na súa función normal de indicar a lonxitude da vocal, este uso idiosincrásico resultou nunha escritura excéntrica e torpe que dificulta esaxeradamente a lectura.

Nada disto debería escurecer o feito de que os tradutores do *Uiliséas* fixeron unha extraordinaria contribución ós estudos de Joyce –mesmo se a maioría dos joyceáns xamais serán quen de lelo. Cada tradución é tanto unha extensión coma unha aspirante a copia do seu orixinal, e *Uiliséas*, mediante a ousadía lingüística e a capacidade imaxinativa dos seus tradutores, estende sen dúbida o texto de Joyce cara a areas que non se tiñan acadado ata o de agora. Poderíase dicir tamén que estenderon a propia lingua irlandesa dun xeito tamén sen precedentes.

Quizais o máis extraordinario do seu logro é que se produciu, aparentemente, dun xeito case indeliberado. O *Uiliséas* ten unha honesta falta de profesionalidade que desarma os críticos. James Henry, que foi o portavoz do equipo en varias das entrevistas publicadas, non ocultou que o *Uiliséas* comezou —e perdurou— coma unha produción de afeccionados. Ningún dos tres era tradutor profesional, ningún era erudito literario, ningún era un estudoso de Joyce profesional; de feito parecen gabarse, aínda que sexa dun xeito perverso, de rexeitaren expresamente o uso dos recursos da industria internacional de Joyce (coa única e limitada excepción de Stuart Gilbert). Henry mesmo chegou a afirmar publicamente, cunha abraiante falta da axeitada prudencia académica, que a tradución non presentara problemas considerables.

Sen dúbida, aínda queda moito por deliberar no que respecta ós méritos detallados da tradución de Henry, Wilson e Mangan, pero hai algo que está xa máis que claro: chegue ou non a xulgarse na súa totalidade como boa, mala ou indiferente desde unha perspectiva puramente técnica, esta tradución merece

ser vista xa como un fito significativo na historia literaria irlandesa. Produci-rase de certo unha perda lamentable se ningún editor irlandés é quen de xuntar a vontade e os medios para publicala nun formato axeitado. Namentres que varios editores irlandeses tanto ó norte coma ó sur parecen ter mostrado algún interese renovado no proxecto desde que se completou, como a mención ocasional dunha edición en un ou dous volumes cunha escritura e ortografía usuais, ningún deles está, ou parece próximo a estar, á altura do desafío de publicalo polo de agora.

James Henry e os seus colaboradores foron recoñecidos polos herdeiros de James Joyce coma os tradutores oficiais ó gaélico do traballo de Joyce. Ó longo destes anos, a Zurich James Joyce Foundation, dirixida por Fritz Senn e tres ou catro universidades norteamericanas, déronlles constantes azos ós tradutores na súa tarefa, mentres que media ducia de xornais e revistas irlandeses publicaron recensións breves, a maioría das cales (comprensiblemente) optaron por ocuparse das peculiaridades ortográficas máis que dos méritos ou as implicacións culturais da tradución. Ningunha universidade irlandesa, segundo James Henry (que respondeu amablemente ás miñas preguntas e proporcionou moitos dos detalles incorporados aquí), nunca mostrou interese en ningún momento, e —como podería predicirse en vista das minúsculas tiraxes existentes— o *Uiliséas* parece ter causado apenas un murmuro en círculos máis amplos de falantes de gaélico. Nunha conferencia internacional sobre estudos irlandeses celebrada en Albany, Nova York, hai xa algún tempo, comprobeino con media ducia de colegas de universidades irlandesas, todos os cales estaban involucrados dun xeito profesional nos estudos en lingua irlandesa. Só dous tiñan unha vaga lembranza de oír nalgún momento falar sobre o *Uiliséas*, pero ningún deles lera nin sequera un fragmento del. É máis que irónico, abofé, que a tradución, por canto eu sei, teña o seu maior recoñecemento polo de agora en Polonia, onde o lingüista e estudoso de Joyce polaco Tadeusz Szczerbowski, no seu estudo de 1998 sobre estratexias multilingüísticas para traducir os xogos verbais en *Ulysses*, inclúea como unha das traducións dentro da ducia de linguas escollidas para realizar unha análise polo miúdo.

Sen deixarse intimidar pola case completa falta de recoñecemento xeral en Irlanda, e como se a tradución do *Ulysses* non fose xa suficiente, o aparentemente infatigable Henry continuou co seu labor joyceano sen interrupción— e agora tamén sen colaboradores. *Cinmhiol an chuilb mar ógánach*, a súa tradución de *A Portrait of the Artist as a Young Man*, tamén autopublicada baixo o selo de Foillseacháin Inis Gleoire, comezou a aparecer no mesmo formato que *Uiliséas* en 1993. O capítulo 1, o primeiro de catro fascículos en edición rústica, apareceu en febreiro de 1993, o capítulo 2 en novembro de 1993, o capítulo 3 en xuño de 1994, e os capítulos 4 e 5 nun único fascículo en xuño de 1996. E tan pronto coma o *Portrait* estivo completo, Henry, que daquela tiña setenta e oito anos, dirixiu inmediatamente a súa atención cara a *Dubliners*. Na *mairbh*, a súa tradución de “The Dead”, no formato en rústica agora xa familiar de

Foillseacháin Inis Gleoire, apareceu en xuño de 1997. James Henry finou seis meses despois, en decembro de 1997. Polo que eu sei, *Uiliséas*, *Cinnhiol* e *Na mairbh* son as únicas traducións importantes de Joyce que existen en gaélico. É un logro máis que notable.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- JOYCE, James. *Uiliséas* [*Ulysses*]. Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasail UILSEAN, Séamas Ó MONGÁIN, e (co-tradutor do capítulo 18) Breasal Ó HINNÉIRGHE. Béal Feirste [Belfast]: Foillseacháin Inis Gleoire, 1986-92. 12 fascículos autopublicados. 896 p., reproducidos fotograficamente a partir de texto mecanografado, en rústica.
- Capítulos 1-3: Trads. Breasal UILSEAN e Séamas Ó HINNÉIRGHE. 70 p. [Abril] 1992. ISBN 1-870539-11-7.
- Capítulos 4-6: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasail UILSEAN, e Séamas Ó MONGÁIN. 79 p. [Agosto] 1987. ISBN 1-870539-01-X.
- Capítulos 7-8: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasail UILSEAN, e Séamas Ó MONGÁIN. 90 p. [Xuño] 1988. ISBN 1-870539-04-4.
- Capítulo 9: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasail UILSEAN, e Séamas Ó MONGÁIN. 51 p. [Maio] 1987. ISBN 1-870539-00-1.
- Capítulos 10-11. Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasail UILSEAN, e Séamas Ó MONGÁIN. 100 p. [Novembro] 1987. ISBN 1-870539-03-6.
- Capítulo 12: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasail UILSEAN, e Séamas Ó MONGÁIN. 69 p. [Novembro] 1986. ISBN 1-870539-01-X.
- Capítulo 13: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE, Breasal UILSEAN, e Séamas Ó MONGÁIN. 45 p. [Decembro] 1988. ISBN 1-870539-05-2.
- Capítulo 14: Trads. Séamas Ó MONGÁIN e Séamas Ó HINNÉIRGHE. 50 p. [Agosto] 1989. ISBN 1-870539-06-0.
- Capítulo 15: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE e Séamas Ó MONGÁIN. 135 p. [Xuño] 1990. ISBN 1-870539-07-9.
- Capítulo 16: Trad. Séamas Ó MONGÁIN. 58 p. [Xuño] 1991. ISBN 1-870539-08-7.
- Capítulo 17: Trad. Séamas Ó HINNÉIRGHE. 73 p. [Xuño] 1991. ISBN 1-870539-09-5.
- Capítulo 18: Trads. Séamas Ó HINNÉIRGHE and Breasal Ó HINNÉIRGHE. 76 p. [Decembro] 1991. ISBN 1-870539-10-9.
- *Uiliséas: Cuid a h-aon* [*Ulysses: Part One*]. Belfast: [*An tUltach*], [Outubro] 1984. 27 p. Non consta ISBN. Capítulos 1-3.
- *Uiliséas: Caibidil a trí* [*Ulysses: Chapter Three*]. Gravación en cinta de audio. [Trads. Breasal UILSEAN e Séamas Ó HINNÉIRGHE.] Texto gaélico lido por Séamas Ó HINNÉIRGHE. [Belfast]: Séamas Ó HINNÉIRGHE, sen data.

- *Cinnhiol an chuilb mar ógánach* [*A Portrait of the Artist as a Young Man*]. Trad. Séamas Ó HINNÉIRGHE. Béal Feirste [Belfast]: Foillseacháin Inis Gleoire, 1993-96. 4 fascículos, autopublicados. 465 p., reproducidos fotográficamente a partir de texto mecanografiado, en rústica: Capítulo 1 (Febreiro 1993, 153 p., ISBN 1-8780539-12-5), capítulo 2 (Novembro 1993, 67 p., ISBN 1-8780539-13-3), capítulo 3 (Xuño 1994, 71 p., ISBN 1-8780539-14-1), capítulos 4-5 (Xuño 1996, 174 p., ISBN 1-8780539-19-2)
- *Na mairbh* [*The Dead*]. Trad. Séamas Ó HINNÉIRGHE. Béal Feirste [Belfast]: Foillseacháin Inis Gleoire, [Xuño] 1997. Autopublicado. 74 p., reproducido fotográficamente a partir de texto mecanografiado, en rústica. ISBN 1-870539-24-9.
- SZCZERBOWSKI, Tadeusz. *Gry językowe w przekł/adach* Ulissesa *Jamesa Joyce'a* [*Language Games in Translations of James Joyce's Ulysses*]. Prace Instytutu Języka Polskiego 105. Kraków: Polska Akademia Nauka, 1998.

